

หลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย
รุ่นที่ 27

เกลือทะเลบ้านแหลม

กลุ่ม 3 เศรษฐกิจชุมชน

Sea Salt

Executive Summary

1. จ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

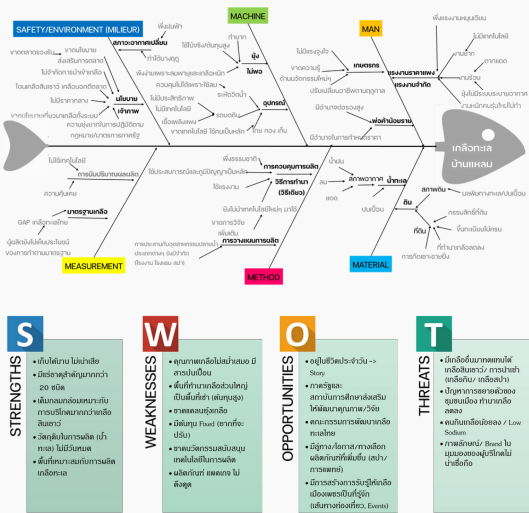
เพชรบุรี เป็นจังหวัดที่ผลิตเกลือสมุทรได้เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ แหล่งผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอบ้านแหลม แต่เกษตรกรเกลือยังประสบปัญหาการหนี้สิน เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง และราคาเกลือตกต่ำ

2. เศรษฐกิจชุมชน

“เศรษฐกิจชุมชน คือการนำสิ่งที่ ดี และสิ่งที่ มี ในพื้นที่ มาทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้สู่ความยั่งยืน”

"ดังนั้นการนำแนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาต่อยอด เพิ่มมูลค่าให้สินค้า และเพิ่มรายได้ให้ชุมชน จะช่วยลดปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนบ้านแหลมได้"

3. การวิเคราะห์ปัญหา

4. ปัญหา

ปัญหา = รายได้

สมการเพิ่มรายได้ชุมชนบ้านแหลม

$$\begin{matrix} \uparrow \text{รายได้} = \uparrow \text{รายรับ} - \downarrow \text{ต้นทุน} \\ \downarrow \\ \uparrow \text{ปริมาณ} \times \text{ราคาขาย} \end{matrix}$$

5. Solution

การแก้ปัญหารายได้ของชุมชนบ้านแหลม โดย

- 1. Production**
ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยลดต้นทุนและพัฒนาคุณภาพเกลือไปสู่มาตรฐาน โดยเน้นหลัก BCG
- 2. Product**
 - ทำผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ
 - ส่งเสริมการขาย เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า

Our Vision

5.1 Solution : Production

นาเกลือแปลงใหญ่

เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตการบริหารจัดการ ตลอดจนการจัดการด้านการตลาดร่วมกัน เพื่อการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก พื้นที่เหมาะสมตามหลักการของแปลงใหญ่ต้องไม่น้อยกว่า 300 ไร่หรือเกษตรกรแต่ละรายใช้พื้นที่ไม่น้อยกว่า 30 ไร่

หลักการของนาเกลือแปลงใหญ่ อ.บ้านแหลม : เน้น BCG และ หลัก 5 S ได้แก่

- Status: ขึ้นทะเบียนสถานะเกษตรกรเพื่อสิทธิประโยชน์ รัฐได้ข้อมูลไปบริหารจัดการเกลือรวมถึงกำหนดมาตรการที่เหมาะสมได้ต่อไป
- Standard: ยกระดับมาตรฐานการผลิตเกลือให้ได้คุณภาพ GAP สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค นำไปใช้ต่อยอดเพื่อการผลิต ผลิตภัณฑ์กลุ่มอาหารและกลุ่มสุขภาพได้
- Strategy: ศึกษาหากลยุทธ์การทำนาเกลือแบบใหม่จากต่างประเทศ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม เพื่อยกระดับมาตรฐานและลดต้นทุนการผลิต
- Security: ปรับเปลี่ยนยังเกลืออันเป็นหัวใจของเกษตรกรให้แข็งแรง คงทน มีมาตรฐาน เก็บเกลือได้นานขึ้น เพื่อให้สามารถขายได้เมื่อได้ราคาที่เหมาะสม
- Sustainability: เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปรากฏการณ์โลกร้อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ด้วยระบบ Floating Farm หรือ Virtual Farming

ประโยชน์ที่จะได้รับ :

1. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตด้วยนวัตกรรม
2. สินค้าเกลือในบรรจุภัณฑ์ของแบรนด์กลางขายได้ราคาสูงขึ้น เพราะมีคุณภาพและมาตรฐาน GA
3. ชุมชน สร้างรายได้จากการนำเกลือไปต่อยอดสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง
4. ชุมชนมีพื้นที่ incubator ในการรังสรรค์ผลิตภัณฑ์เกลือด้วยนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างมูลค่าให้เกลือทะเลไทย

Stakeholders :

1. กระทรวงมหาดไทย จังหวัดเพชรบุรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (เกษตรจังหวัด/อำเภอ) สหกรณ์เกลือทะเลไทย ออ.
2. มาตรฐานสินค้าเกษตร (มกอช. กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์) การเสนอขอจดทะเบียนโลก (สำนักงานเกษตรต่างประเทศ สถาบันเกลือทะเลไทย-ม.ราชภัฏเพชรบุรี) งานวิจัย (ม.ราชภัฏเพชรบุรี) การนำเข้า-ส่งออก (กรมศุลกากร กรมการค้าต่างประเทศ) ชุมชน

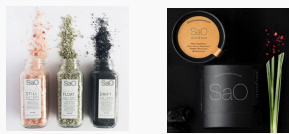
5.2 Solution : Product

Repackaging

- การทำ Brand กลาง ของชุมชนบ้านแหลม
- ทำ Packaging ใหม่ให้ชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้า

SaO บริสุทธิ์

Sao สวย

Sao แซ่บ

Sao สะอาด

Sao ไสย

New product

- เพิ่มผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยเน้นที่ ดอกเกลือ
- เน้น Wellness and Health
- New Brand : SaO

ช่องทางการตลาด

- Adverse + Review
- Events

ช่องทางการขาย

- Offline : ร้านค้าชุมชน B2B โรงแรม+สปา+ร้านอาหาร
- Online : FB Shopee

Stakeholders : ททท. กรมศุลกากร กรมการค้าต่างประเทศ กรมการค้าภายใน กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. สปา คาเฟ่ ร้านอาหาร โรงแรม ม.ราชภัฏเพชรบุรี สหกรณ์นาเกลือ เกษตรกร

6 งบประมาณ

โดยรวม : 600 ล้านบาท

ดำเนินงาน 200 ล้านบาท

ประกันภัยพิบัติ 400 ล้านบาท

Phrase I

Production : GAP

- HDPE : high density polyethylene
- Food grade
- ปูเฉพาะพื้นที่นาว่าง 6 ไร่/แปลง
- ราคาต้นทุน 184,000 บาท/ไร่
- ต้นทุน 1 แปลง นาว่าง 6 ไร่ = 1,104,000 บาท (5 ปี) หรือ 220,000 บาท/ปี

Product Samples

• เกียนหอม

- วัตถุดิบ 14.67 บาท
- ค่าแรง 6 บาท
- ค่าใช้จ่ายในการผลิต 0.5 บาท
- ค่าการตลาด 20 บาท
- รวม 41.17 บาท
- ขาย 249 บาท
- กำไร 207.83 บาท (500%)

• เกลือมู

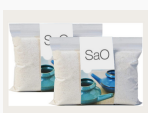
- เกลือ 3 บาท
- ถุง 3 บาท
- สติ๊กเกอร์แบรนด์ 0.5 บาท
- ค่าแรง 1.5 บาท
- รวม 8 บาท / ถุง
- ขาย 15-20 บาท/ถุง
- กำไร 7-12 บาท (150%)

เปรียบเทียบรายได้

	นาปกติ	นา HDPE
เกลือขาว (1.5 บาท/กก)	7,200 บาท (45%)	38,400 บาท (92%)
เกลือกลาง (0.5 บาท/กก)	7,200 บาท (45%)	3,200 บาท (8%)
เกลือดำ (0.33 บาท/กก)	1,584 บาท (10%)	0 (0%)
รายได้ต่อรวมการผลิต	15,984 บาท (100%)	41,600 บาท (100%)
รายได้ต่อฤดูกาล	79,920 บาท (5 ฤดู)	291,200 บาท (7 ฤดู)
เปรียบเทียบกับผลต่าง	-	3.64 เท่า
เปรียบเทียบกับรายได้ทางการลงทุนใช้พลาสติก HDPE	-	1.58 เท่า

7 ตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
Production		
รัฐบาลมีข้อมูลเกษตรกรนาเกลือที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำไปใช้กำหนดนโยบายที่เกี่ยข้องกับอนาคต	• ร้อยละของจำนวนเกษตรกรนาเกลือที่ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นในพื้นที่ร่อง	• เพิ่มขึ้น ร้อยละ 50 (เดิมประมาณ 3,500 ไร่)
การผลิตเกลือทะเลไทยมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	• ร้อยละจำนวนเกษตรกรที่ขอรับการรับรอง GAP เพิ่มขึ้น	• เพิ่มขึ้น ร้อยละ 50 (เดิม 25 ราย)
เกษตรกรนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตเมื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน	• ต้นทุนการผลิตเกลือของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลง • จำนวนเกษตรกรที่ชำระหนี้ได้ครบตามเวลา/หนี้คงเหลือ น สิ้นสุดสัญญา	• ลดลง ร้อยละ 20 (เดิม 650 บาท/ครัวเรือน) • เพิ่มขึ้น ร้อยละ 20
Marketing		
กลุ่มเป้าหมายต่างๆ รับรู้ สนใจและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกลือทะเลมากขึ้น	• จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนดในแต่ละเดือน	• เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 30 ต่อเดือน
เกษตรกรนาเกลือและผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่นาเกลืออย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะในช่วง off-season	• รายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกรและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในแต่ละเดือน	• เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อเดือน
Product		
เกษตรกร/ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลิตภัณฑ์/บริการใหม่	• มูลค่าจากการขายผลิตภัณฑ์/บริการใหม่	• เพิ่มขึ้นร้อยละ 30
Monitoring/Strategic KPIs		
งบประมาณที่รัฐลงทุนก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายอย่างยั่งยืน	• ผลรวมของรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมูลค่าเพิ่มจากกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ต่องบประมาณที่รัฐลงทุนรวมในปีงบประมาณ	• เพิ่มขึ้นร้อยละ 15

สมาชิกในกลุ่ม

NWL06

นายยุทธชัย อินปา

นักพัฒนาระบบราชการชำนาญการพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

NWL04

นางสาวณัฐินี พรหมประสิทธิ์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
สำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

NWL15

นางสาววันวิสาข์ อภิหรรษากร
นักวิชาการขนส่งชำนาญการ
กรมท่าอากาศยาน

NWL17

นางสาวกมลทิพย์ อยู่เจริญสุข
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
กรมทางหลวง

NWL21

นางสาวน้ำฝน คำพิลัง
นักธรณีวิทยาชำนาญการพิเศษ
กรมทรัพยากรธรณี

NWL23

ร.ต.ท.อรรถวุฒิ ชื่นปิติกุล
วิศวกรชำนาญการ
กรมธุรกิจพลังงาน

NWL41

นายปรีญญา นพแก้ว
นายแพทย์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

NWL45

นางสาวกาญจนา สิตาจรีสกุล
เจ้าหน้าที่ศาลปกครองชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศาลปกครอง

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำรายงานข้อเสนอในครั้งนี้ สมาชิกกลุ่มที่ 3 ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหารและข้าราชการในจังหวัดเพชรบุรีในการอำนวยความสะดวกเพื่อให้การลงพื้นที่เก็บข้อมูลไปเป็นอย่างราบรื่น รวมทั้งความอนุเคราะห์จากส่วนราชการ สถาบันการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาจัดทำข้อเสนอได้อย่างรอบด้าน รวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์เกลือทะเลไทยในจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ดร. จุฑามาศ ทะแกแล้วพันธุ์ และทีมงานคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดร.รัตนา ปานเรียนแสน รองคณบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นายสมพงษ์ หนูศาสตร์ (ผู้ใหญ่แก้ว) ประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพเกลือทะเลกึ่งหันทอง นายคทาวุธ บุญมา ประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรเกลือทะเลไทยเพชรบุรี จำกัด นายปัญญา จอมเพชร เกษตรอำเภอบ้านแหลม และสำนักงานพัฒนาพัฒนาชุมชนจังหวัดเพชรบุรี

ขอขอบคุณ อ.ที่ปรึกษาประจำโครงการทุกท่าน คือ อ. บุญธรรม เลิศสุชีเกษม อธิปไตยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อ. สมฤดี จิตรจง รองผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อ. ดนัยรัฐ ธนบดีธรรมจารี และโดยเฉพาะ อ.พรเทพ ฉัตรภิญญาคุปต์ ผู้มีส่วนสำคัญในการให้แนวคิดเพื่อพัฒนาแบรนด์ SaO ให้กับกลุ่ม 3 ของเรา

ขอขอบคุณผู้บริหารสำนักงาน ก.พ. และทีมงานผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้นำคลื่นลูกใหม่ในราชการไทย รุ่นที่ 27 ทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกตลอดการอบรม รวมทั้งความอดทนและเสียสละต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างการอบรมเป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ขอขอบคุณเพื่อนสมาชิกกลุ่ม 3 ทุกคน ที่ทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างหนัก สร้างสรรค์ความคิดดี ๆ และตอกย้ำให้รู้ว่าการทำงานเป็นทีมให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขไปพร้อม ๆ กันนั้นมีอยู่จริง รวมทั้งเป็นกำลังใจมิตรที่คอยให้กำลังใจแก่กันในทุก ๆ เรื่อง และเมื่อแม่กำลังใจและความสุขเหล่านี้ไปยังเพื่อน ๆ ในรุ่นด้วย

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ผู้เข้าอบรมทุกท่านที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถอันโดดเด่น และศักยภาพที่น่าเหลือเชื่อของคนรุ่นใหม่ รวมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กันภายในระยะเวลาไม่กี่เดือน ซึ่งเชื่อมั่นว่าภายหลังจากจบการอบรมไปแล้ว เราจะติดตามเฝ้าดูเพื่อแสดงความยินดีในความสำเร็จของกันและกัน และจะยังคงคอยเป็นกำลังใจให้กันเสมอและตลอดไป

CONTENTS

สมาชิกในกลุ่ม _____	ii
กิตติกรรมประกาศ _____	iii
บทที่ 1: บทนำเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน : _____	1
1.1 เกือบกับชุมชนบ้านแหลม _____	1
1.2 เกือบ กับ BCG Model _____	8
1.3 เกือบกับความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง _____	9
บทที่ 2: การวิเคราะห์ปัญหา _____	11
2.1 วิเคราะห์ปัญหาสภาพปัญหาการด้านผลิตเกลือทะเลโดยใช้ Fishbone Diagram และหลัก 6M _____	11
2.2 วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เกลือทะเล โดยใช้ SWOT analysis _____	11
2.3 จัดทำแนวทางแก้ปัญหา โดยใช้ Vision Builder _____	12
บทที่ 3: ข้อเสนอ _____	14
3.1 ด้านการผลิต Salt Village Production _____	14
3.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ _____	17
3.3 การวางแผนการตลาด (Marketing) _____	22
3.4 ข้อเสนอในภาพรวม _____	22
3.5 Quick-Win _____	22
บทที่ 4: ประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อเสนอ การเติบโตไปด้วยกันอย่างมั่นคงและยั่งยืน : _____	25
4.1 ประโยชน์ต่อชุมชน อ.บ้านแหลม _____	25
4.2 ประโยชน์ต่อ จ.เพชรบุรี _____	25
4.3 ประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม _____	25
4.4 เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ _____	26

บทที่ 1 : บทนำ: เกือบกับเศรษฐกิจชุมชน

บทนำ

เศรษฐกิจชุมชน (Community Economy) คือ การนำสิ่งที่ดีและสิ่งที่มีในพื้นที่มาทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้สู่ความยั่งยืน

1.1 เกือบกับชุมชนบ้านแหลม

1.1.1 ประโยชน์ของเกลือ

เกลือเป็นแร่ธาตุทางโภชนาการชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และสัตว์มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ในประวัติศาสตร์มีหลักฐานการทำนาเกลือยุคแรกเมื่อ 8,000 กว่าปีมาแล้ว ในเกลือมีองค์ประกอบแร่ที่สำคัญในมหาสมุทร 35 กรัมต่อลิตร ความเค็มร้อยละ 3.5 โดยมนุษย์จะบริโภคเกลือประมาณวันละ 5 - 10 กรัม เพื่อช่วยรักษาสมดุลของน้ำในร่างกายในเซลล์เนื้อเยื่อต่าง ๆ ให้ทำงานได้อย่างปกติ นอกจากนี้ เกลือยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ใช้ปรุงอาหารและถนอมอาหาร ผสมกับน้ำแข็งเพื่อเพิ่มความเย็น ทำถุงประคบร้อนเนื่องจากมีคุณสมบัติเก็บความร้อนได้ดี นำไปเข้าเครื่องยาแผนโบราณ นำไปผสมกับสมุนไพรเพื่อใช้ในด้านสุขภาพและความงาม ใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมผลิตกระดาษ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมผลิตสีย้อมผ้า อุตสาหกรรมผลิตสบู่และผงซักฟอก เป็นต้น โดยเกลือแกงที่ใช้ในการบริโภคและประกอบอาหารมีชื่อทางเคมีว่า “โซเดียมคลอไรด์” (NaCl) มีลักษณะเป็นผลึกทรงสี่เหลี่ยมสีขาว รสเค็ม ส่วนเกลือในรูปแบบอื่น ๆ ที่ถูกนำไปใช้ในอุตสาหกรรม ได้แก่ โซเดียมไบคาร์บอเนต (NaHCO₃) หรือโซดาทำขนม โซเดียมคาร์บอเนต (NaCO₃) หรือโซดาแอส โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) หรือโซดาไฟ และกรดไฮโดรคลอริก (HCl) หรือกรดเกลือ เป็นต้น

1.1.2 ภูมิศาสตร์นาเกลือ: จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอบ้านแหลม

จังหวัดเพชรบุรีแบ่งออกได้ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ อำเภอเขาย้อย อำเภอแก่งกระจาน และอำเภอหนองหญ้าปล้อง

อำเภอบ้านแหลมเป็นที่ราบลุ่มและเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดเพชรบุรี ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรีเพียง 12 กิโลเมตร มีพื้นที่ 189,885 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตพื้นที่บ้านแหลมด้านทิศตะวันตกติดกับอ่าวไทย ที่เรียกว่าอ่าว ก.ไก่ มีลักษณะพิเศษเป็นอ่าว และมีพื้นที่ที่ยื่นออกไปเรียกแหลมพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลของอำเภอบ้านแหลมเป็นทะเลโคลน มีความยาวประมาณ 32 กิโลเมตร

อำเภอบ้านแหลมมีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย ได้แก่ แม่น้ำเพชรบุรี ไหลออกสู่ทะเลที่อ่าวบ้านแหลม และแม่น้ำบางตะบูน แยกมาจากแม่น้ำเพชรบุรีที่วัดปากคลอง ตำบลบางครก ไหลออกสู่ทะเลที่อ่าวบางตะบูน อำเภอบ้านแหลมมีภูเขาขนาดเล็กเพียงลูกเดียว คือ เขาตะเครา

ลักษณะพิเศษของภูมิศาสตร์ของอำเภอบ้านแหลม คือ มีอ่าว จำนวน 6 อ่าว และมีแหลมยื่นไปในทะเลหนึ่งแหลม ได้แก่ 1. อ่าวบางตะบูน 2. อ่าวบ้านแหลม 3. อ่าวบางขุนไทร 4. อ่าวปากทะเล 5. อ่าวบางแก้ว 6. อ่าวแหลมผักเบี้ย และแหลมหนึ่งแหลม ได้แก่ แหลมผักเบี้ย

ภูมิอากาศ โดยทั่วไปของอำเภอบ้านแหลมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดเอาความชุ่มชื้นมาจากคาบสมุทรอินเดีย ส่งผลให้มีฝนตกในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม และได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นำความกดอากาศต่ำแผ่เข้ามาจากประเทศจีนระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ส่วนช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมอากาศจะร้อนและแห้งแล้งและอาจมีฝนตก

แผนที่แสดงตำแหน่งอำเภอบ้านแหลม

1.1.3 การทำนาเกลือ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

พื้นที่ทำนาเกลือมีทะเลที่เหมาะสม คือเป็นพื้นที่ชายฝั่งติดทะเล เพื่อสะดวกในการชักน้ำทะเลเข้านาเกลือ อยู่ใกล้ป่าชายเลน ป่าเสม และเป็นที่ราบกว้าง เป็นดินเหนียวสามารถอุ้มน้ำได้ดี รวมทั้งมีพื้นที่อีกด้านติดถนน เพื่อตั้งยุ้งฉางเกลือ (ในอดีตทำเลต้องติดคลองเพื่อสะดวกในการขนส่ง) ทว่าผลผลิตเกลือขึ้นอยู่กับธาตุทั้งสี่ประกอบกัน ได้แก่

1. ดิน = คือผืนนาเกลือ
2. น้ำ = น้ำทะเล
3. ลม = ลมต้องพัดฉิว ๆ
4. ไฟ = แสงแดด

การทำเกลือทะเลเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งของชาวอำเภอบ้านแหลม ซึ่งนอกจากเป็นแหล่งผลิตเกลือที่สำคัญแล้ว ถนนเส้นนี้ยังกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและจุดถ่ายภาพที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเก็บภาพกองเกลือที่เรียงรายสะท้อนกับผืนน้ำและบรรยากาศของการทำนาเกลือแบบดั้งเดิมที่ยังคงใช้แรงงานคนซึ่งหาชมได้ยากในปัจจุบัน การทำนาเกลือเป็นอาชีพดั้งเดิมของท้องถิ่นชาวเพชรบุรีที่อาศัยอยู่แถบชายฝั่งทะเล การทำนาเกลือทะเลเป็นวิถีชีวิตสืบต่อมานับเป็นร้อยปี

แสดงถึงภูมิปัญญาความรู้ถ่ายทอดจากประสบการณ์ การสังเกตและการฟังพาดำัยธรรมชาติ ลักษณะของพื้นที่ทำนาต้องเป็นที่ราบดินเหนียวอุ้มน้ำได้ดี พื้นที่ที่มีความลาดชัน โดยปัจจัยสำคัญในการผลิตเกลือทะเล คือ น้ำทะเล กระแสลม และแสงแดด ซึ่งชาวนาเกลือสามารถทำนาเกลือได้เฉพาะในช่วงปลอดฝนหรือช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนเมษายนจะมีกองเกลือให้ได้ชมมากที่สุดเพราะเป็นช่วงที่เก็บเกี่ยวผลผลิตเกลือทะเล

นาเกลือบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี นับเป็นแหล่งผลิตเกลือทะเลที่สำคัญและถือว่าเกลือจากเพชรบุรีดีที่สุดจากจำนวน 4 แห่งของไทย นาเกลือบ้านแหลม ตั้งอยู่ในถนนเส้นรองที่แยกจากถนนพระราม 2 ที่แยกซ้าย ไปคลองโคก-บางตะบูน-บ้านแหลมและเป็นเส้นทางลัดไปจนถึงอำเภอลำทะเมนชัย ถนนเส้นนี้เป็นโครงข่ายถนนเลียบชายทะเลของกระทรวงคมนาคม ตัดเลียบสวยงาม เป็นถนนสองเลนตัดผ่านไปตามนาเกลือ ระหว่างทางจะเห็นโรงเกลือเรียงรายไปตามแนวถนนมีทั้งภาพของนาเกลือที่ยังมีซัง น้ำรอการระเหย และตกผลึก เกลือบางผืนเราก็จะได้เห็นภาพกองเกลือ รวมถึงคนงานที่กำลังแข่งขันตักเกลือและขนเกลือเข้าไปยังโรงเก็บเกลือหรือยุ้งฉางเก็บเกลือ

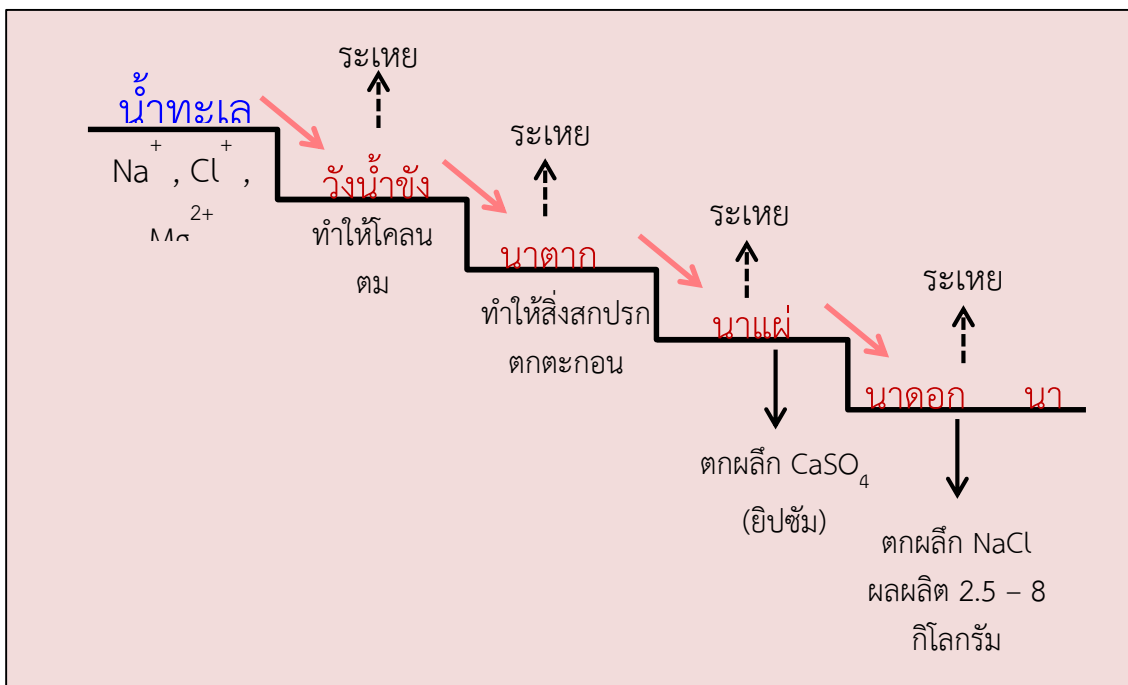
1.1.4 วิธีการผลิตเกลือทะเล จังหวัดเพชรบุรี (อำเภอบ้านแหลม)

วิธีการทำนาเกลือทะเล สามารถแบ่งออกได้ 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนเตรียมพื้นที่ในการทำนาเกลือ การเตรียมดิน การบดอัดดิน การทำคัน/แต่งคันสำหรับส่งน้ำ
2. ขั้นตอนการผลิตเกลือทะเลซึ่งมีตั้งแต่การดันน้ำเข้านา การวัดค่าความเค็ม การชะเกลือ การกองเกลือ

และการหาบเกลือเข้าสู่ยุ้งฉาง

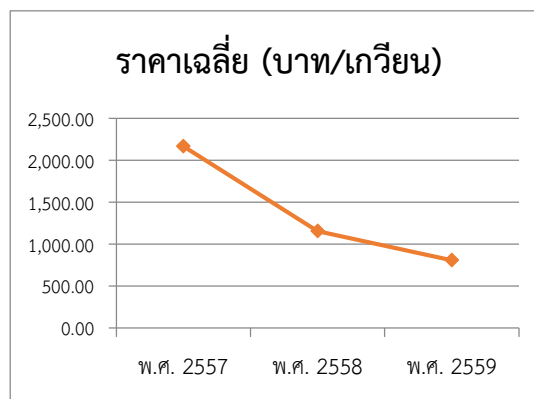
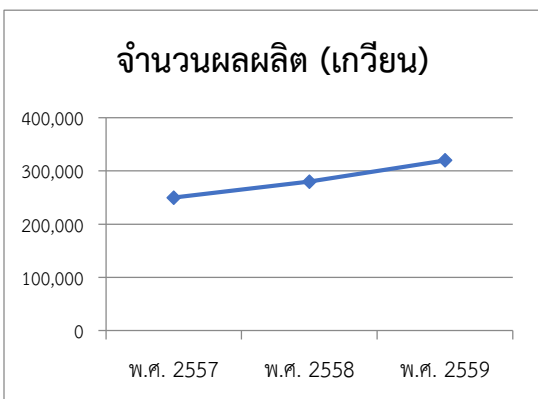
วิธีการทำนาเกลือในขั้นตอนที่ 2 นั้นต้องอาศัยน้ำทะเลจากคลองธรรมชาติที่น้ำเค็มไหลเข้ามาขังไว้ เรียกว่า วังน้ำหรือนาขัง น้ำทะเลที่ขังไว้ชาวนาเกลือ เรียกว่า น้ำอ่อน ชาวนาจะปล่อยน้ำอ่อนตามช่องน้ำไหลระหว่างนาจากวังน้ำเข้าสู่นาดาก เพื่อทำหน้าที่ตักสิ่งสกปรกและตะกอนให้ตกลงมานานี้ก่อน ระยะเวลา 20 – 25 วัน จากนั้นปล่อยน้ำเค็มไปยังนาดอกหรือนาเชื้อ เพื่อให้เกลือจืดตกผลึกและขังน้ำไว้จนกว่าระดับความเค็มจะเพิ่มเป็น 20-24 ดีกรี ซึ่งสังเกตได้จากสีบนขอบนาเมื่อมีสีส้มก็ถือว่าใช้ได้ เมื่อน้ำเค็มได้ที่ชาวนาเกลือทะเลจะไขน้ำจากนาดอกเข้าสู่ธารองหรือนาปลง ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 วัน น้ำทะเลถึงจุดอิ่มตัวเกลือจะตกผลึก เมื่อเกลือตกผลึกหนาประมาณ 1 นิ้ว ชาวนาเกลือจะดึงน้ำเค็มออกไปเก็บยังนาดอก แล้วใช้ลูกกลิ้งไถไปไถมาให้เกลือแตกเป็นเม็ด จากนั้นใช้ที่คราดดึงเกลือมารวมกัน ทำเป็นกอง ๆ เพื่อสะดวกต่อการเก็บเม็ดเกลือ ใส่หาบขนย้ายไปเก็บไว้ในโรงเกลือ รอการจำหน่ายต่อไป ตามรูปภาพด้านล่าง

1.1.5 ผลผลิตจากเกลือทะเล จังหวัดเพชรบุรี (บ้านแหลม)

ผลผลิตที่ได้จากเกลือทะเล ปี พ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2559		
ปีการผลิต	จำนวนผลผลิต (เกวียน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/เกวียน)
พ.ศ. 2557	250,000	2,166.83
พ.ศ. 2558	280,000	1,155.67
พ.ศ. 2559	320,000	807.60

* ยอดประมาณการทั้งจังหวัดเพชรบุรี

ผลผลิตที่ได้จากการทำนาเกลือ มีหลากหลายชนิดตามขั้นตอนกระบวนการผลิตเกลือทะเล ซึ่งได้แก่ ดอกเกลือ เกลือขาว เกลือปานกลาง เกลือดำ เกลือพลาสติกหรือเกลือฝ้ายาง (ลักษณะจะขาวกว่าเกลือที่ได้จากการทำบนพื้นดินทั่วไปแต่ต้นทุนจะสูงกว่า)

เกลือขาว คุณภาพดี มีลักษณะเม็ดเกลือจะเป็นผลึกค่อนข้างสมบูรณ์ มีสีขาวไม่มีสิ่งเจือปน สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาหาร ใช้ในการดองผักผลไม้ ส่วนผสมของการผลิตน้ำปลา น้ำซอสปรุงรสชนิดต่าง ๆ และส่วนผสมของอาหารต่าง ๆ

เกลือปานกลาง คุณภาพปานกลาง มีลักษณะเป็นผลึกไม่เท่ากัน มีสีขาวปนดำ เนื่องจากมีสิ่งเจือปนเล็กน้อย สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาหาร ใช้ในการดองผักผลไม้ การแปรรูปอาหารทะเล วัตถุดิบในการทำอาหารสัตว์

เกลือดำ คุณภาพไม่ดี มีลักษณะเม็ดเกลือไม่สม่ำเสมอ สีค่อนข้างคล้ำ เนื่องจากมีสิ่งเจือปนมาก สามารถนำไปใช้ในการรักษาความเย็น การรักษาสมดุลในบ่อเลี้ยงปลา และใช้เป็นปุ๋ยแก้ต้นไม้ โดยส่วนใหญ่เกลือที่ผลิตได้จากการทำนาเกลือทะเลอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ได้ผลผลิตเกลือทะเล เป็นเกลือปานกลางที่มีคุณภาพปานกลาง ซึ่งผลผลิตเกลือดังกล่าวยังสามารถแปรรูปได้อีก 2 ชนิด ได้แก่เกลือล้าง และเกลือไม่หรือเกลือปน

ดอกเกลือ จะเป็นเกลือที่มีคุณภาพดี เป็นเกลือที่มีราคาสูง เพราะเป็นเกลือที่ให้ผลผลิตน้อย และใช้เวลาเก็บช่วงเช้าที่มีลมพัดมาเกาะอยู่บริเวณตามมูนมาและแดดยังไม่แรง ส่วนมากนำไปใช้ด้านการบริโภค เนื่องจากเป็นเกลือที่มีรสชาติไม่เค็มมากนัก สามารถปรุงรสให้อาหารมีรสกลมกล่อมและปัจจุบันมีการนำไปใช้ในกิจการด้านสปา แต่ปริมาณยังไม่มากนัก

เกลือดำ

เกลือขาว

เกลือไม่

ดอกเกลือ

*หมายเหตุ ผลผลิตอื่นๆ ที่เป็นผลพลอยได้จากการผลิตเกลือทะเล ได้แก่ เกลือจืด ชี้แดด ตีเกลือ

1.1.6 การขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ผลิตเกลือทะเลโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

อำเภอบ้านแหลมมีพื้นที่ทำนาเกลือ 5 ตำบล คือ ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลปากทะเล ตำบลบางแก้ว และตำบลแหลมผักเบี้ย โดยจากการสำรวจมีพื้นที่ประมาณ 36,000 ไร่ ซึ่งข้อมูลการขอจดทะเบียนเกษตรกรผู้ทำนาเกลือในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 109 ครัวเรือน พื้นที่ทำนาเกลือ จำนวน 6,411.31 ไร่ (ณ วันที่ 19 กรกฎาคม 2564) ส่วนสหกรณ์การเกษตรชวานาเกลือบ้านแหลม จำกัด มีสมาชิกจำนวน 168 ราย พื้นที่ 25,715 ไร่ (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2558)

1.1.7 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน/ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

ตารางที่ 1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน/ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

ชนิดพืช	กิจกรรม	ช่วงเวลา
นาเกลือทะเล	การทำนาเกลือทะเล	1 ตุลาคม - 31 กรกฎาคม ปีถัดไป
	การขึ้นทะเบียน/ปรับปรุงข้อมูล	หลังจากวันที่ปล่อยน้ำเข้าแปลงแล้ว 15 วัน-ก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตครั้งสุดท้าย
	การตรวจสอบข้อมูล/พื้นที่	หลังแจ้งขึ้นทะเบียน จนถึง 60 วัน
	การปรับสมุดทะเบียนเกษตรกร	ตลอดปี

ตารางที่ 2 รายงานผลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ผลิตเกลือทะเล

ลำดับที่	จังหวัด	ปี 2557		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563	
		ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)
1	เพชรบุรี	40	643	12	377	35	1,310	15	639	7	337	187	13,749.22	109	6,411.31
2	สมุทรสงคราม	53	1,887	74	3,004	9	296	-	-	-	-	159	6,042.08	156	5,774.17
3	สมุทรสาคร	34	871	177	7,105	177	11,720	4	225	1	15	368	16,863.42	317	13,533.64
4	จันทบุรี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	225.93	9	216.93
5	ฉะเชิงเทรา	10	44	14	88	3	88	15	234	3	8	17	433.5	15	297
6	ชลบุรี	-	-	-	-	7	61	3	17	-	-	23	606.71	27	1308.39
7	ปัตตานี	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	86	433.38	92	433.13
	รวม	137	3,445	277	10,574	231	13,475	37	1,115	11	360	841	38,399.23	721	27,974.56

หมายเหตุ : 1. ข้อมูล ณ วันที่ 19 กรกฎาคม 2564 ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร
2. เกษตรกรบางรายมีพื้นที่ทำนาเกลือมากกว่า 1 จังหวัด

1.1.8 ปัญหาด้านต่าง ๆ ของเกลือทะเล จังหวัดเพชรบุรี (บ้านแหลม)

ปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบในกระบวนการทำนาเกลือมีปัญหาอยู่หลายด้าน สามารถจำแนกเป็นปัญหาหลัก ๆ 2 ด้าน ด้วยกัน ได้แก่

1.1.8.1 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิต ตั้งแต่ตัวเกษตรกร ทุนการผลิต รวมทั้งยังไม่มีเครื่องมือที่สามารถจะมาแทนแรงงานคนในปัจจุบัน

1.1.8.2 ปัญหาด้านการตลาดและราคาที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี อีกทั้งยังโดนส่วนแบ่งทางการตลาดจากเกลือสินเธาว์ที่มีต้นทุนการผลิตที่ควบคุมได้และต่ำกว่า ซึ่งสามารถแบ่งได้ ดังนี้

➤ ปัญหาจากสินค้าที่ใช้ทดแทนกันซึ่งเกลือในประเทศไทยมี 2 ชนิด คือ “เกลือทะเลหรือ (เกลือสมุทร) และ เกลือสินเธาว์”

➤ ปัญหาด้านการตลาด

- การจำหน่าย เกลือทะเลจะจำหน่ายในลักษณะการขายส่งเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเกลือสินเธาว์มีจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง

- ตลาดผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่นำมาใช้ในครัวเรือน โดยจะเลือกใช้เกลือที่มีบรรจุภัณฑ์ที่น้ำใช้ สะดวก และสะอาด และหลากหลาย ซึ่งมักจะไม่ใช่ในเกลือทะเลเพราะเกลือสินเธาว์ครองตลาดไว้เกือบทั้งหมด

- ตลาดภาคอุตสาหกรรม เกลือทะเลมีการนำไปใช้ไม่มากนักส่วนใหญ่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารและเครื่องปรุงรส หรือการดองผัก - ผลไม้ การดองหรือหมักปลาร้า ส่วนเกลือสินเธาว์จะมีความนิยมในการนำไปใช้มากกว่าเพราะมีราคาถูก

- ตำแหน่งการวางจำหน่าย เท่าที่พบมีเพียงเกลือสินเธาว์ที่มีการวางจำหน่ายทั้งในตลาดระดับกลางและห้างสรรพสินค้าชั้นนำ

➤ ปัญหาการส่งเสริมการขาย เนื่องจากเกลือทะเลเป็นสินค้าเกษตรการวางจำหน่ายจึงเหมือนสินค้าเกษตรทั่วไป ไม่มีการประชาสัมพันธ์ช่วย ไม่มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของเกลือทะเลให้ผู้บริโภคทราบ แตกต่างจากเกลือสินเธาว์ที่มีการทำการตลาดด้านการประชาสัมพันธ์มักจะพบเห็นตามสื่อต่าง ๆ

➤ ปัญหาด้านคุณภาพสินค้า

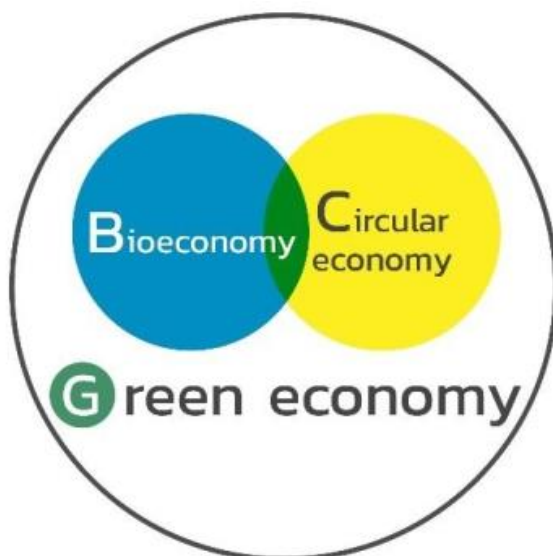
- เกลือทะเลเป็นเกลือที่ผลิตจากน้ำทะเลธรรมชาติ คุณภาพด้านความสะอาดยังไม่สามารถควบคุมได้ทุกด้าน ต้องอาศัยความประณีตหรือกระบวนการทำน้ำเกลือให้สะอาดตามธรรมชาติ โดยการบดอัดพื้นนาเกลือให้แน่นเพื่อไม่ให้มีการปนเปื้อนส่งสกปรก บางรายใช้พลาสติกปูพื้นซึ่งสามารถยกระดับความสะอาดได้ขึ้นมาระดับหนึ่ง แต่ต่างจากเกลือสินเธาว์

เกลือสินเธาว์ เป็นการนำน้ำเกลือใต้ดินมาลั่น/กรองให้น้ำสะอาดก่อนผ่านกระบวนการต้มและผ่านระบบทำให้เป็นเกลือที่สามารถควบคุมคุณภาพด้านต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์แบบ รวมถึงการใส่สารไอโอดีนเพื่อสุขภาพตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

- ด้านต้นทุนการผลิต หากเทียบต้นทุนการผลิตเกลือทะเลกับเกลือสินเธาว์มีความแตกต่างกันมาก การผลิตเกลือทะเลเป็นแบบเกษตรกรรมใช้กระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมโดยใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ จึงมีต้นทุนที่สูง รวมถึงสภาพดินฟ้าอากาศหรือปัจจัยทางธรรมชาติที่เกี่ยวกับการผลิตด้วย ในขณะที่เกลือสินเธาว์เป็นการผลิตแบบอุตสาหกรรม จึงสามารถวางระบบการผลิตและการใช้เครื่องจักรทำให้ควบคุมต้นทุนได้ทุกกระบวนการและยังสามารถผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำกัด เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงดินฟ้าอากาศหรือปัจจัยทางธรรมชาติทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าเกลือทะเลมาก

1.2 เกลือ กับ BCG Model

1.2.1 BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโตแข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว

1.2.2 เกลือทะเล และ BCG Model

- **Bio economy** เกลือทะเลถือเป็นเกษตรชีวภาพซึ่งได้มาจากการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำทะเลซึ่งนำมาผลิตเกลือเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เกลือทะเลสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน โดยดอกเกลือนำมาใช้ในการบริโภค การแพทย์ สุขภาพและความงาม เกลือขาว นำมาบริโภคโดยตรงได้ เกลือกกลาง นำมาใช้ในการถนอมอาหาร/อุตสาหกรรมอาหาร เกลือดำ/ขี้เกลือนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำปุ๋ย

- **Circular economy** การทำนาเกลือเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน ทั้งในเรื่องของการนำเกลือที่มีการใช้ประโยชน์ทั้งในฤดูกาลผลิตเกลือและนอกฤดูการผลิต โดยนอกฤดูการผลิตนาเกลือในบางแปลง ได้แก่ นาว่าง จะใช้เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลากระพง ส่วนผลผลิตชนิดต่าง ๆ ของเกลือสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นเกลือที่ใช้ได้ทั้งอุตสาหกรรมอุปโภคและบริโภค ส่วนดีเกลือหรือขี้แดดก็สามารถนำไปเป็นส่วนประกอบของปุ๋ยชีวภาพ

● **Green economy** การทำนาเกลือมีกระบวนการที่ใช้ทรัพยากรและพลังงานตามธรรมชาติ กล่าวคือ การนำน้ำทะเลมาตากโดยใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์และสายลมเพื่อให้น้ำเกลือระเหยออกไปจนตกผลึกเป็น เม็ดเกลือ มีการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม ในการทำนาเกลือเพื่อลดต้นทุนจากเครื่องจักรที่ใช้น้ำมัน

1.3 เกือบกับความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีการทำนาเกลือเป็นอาชีพหนึ่งแต่ในบางช่วงก็เกิดราคาตกต่ำ ดังนั้น จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทย ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 2411/2562 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านเกลือทะเลไทยมีความเหมาะสม ชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานในปัจจุบัน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความยั่งยืน และอนุรักษ์อาชีพนี้ไว้ โดยมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ดังนี้

1.3.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ เพื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน การเกษตรสร้างมูลค่าโดยนำเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และภูมิปัญญามาผลิตสินค้าทางการเกษตรที่มูลค่าสูง สร้างความตระหนักและส่งเสริมเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมเกษตรชีวภาพ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ มีความสอดคล้อง คือ การเกษตรสร้างมูลค่า ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพ การผลิตทั้งเชิงปริมาณและคุณค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) เกษตรปลอดภัย (3) เกษตรชีวภาพ (4) เกษตรแปรรูป และ (5) เกษตรอัจฉริยะ

1.3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) : ประเด็นที่ 3 การเกษตร ประกอบด้วย

(1) แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) แผนย่อยเกษตรปลอดภัย และ (3) แผนย่อยเกษตรแปรรูป

1.3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

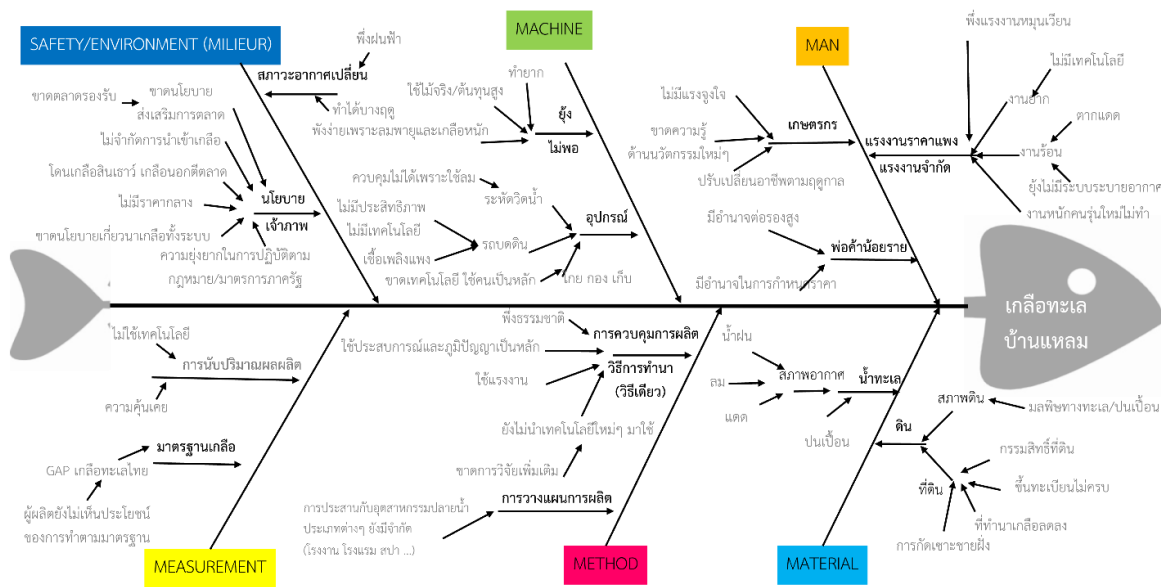
1.3.4 แผนปฏิบัติการพัฒนาเกลือทะเลไทย ปีงบประมาณ 2566 – 2570

- วิสัยทัศน์ (Vision): เกลือทะเลไทยได้มาตรฐานและคุณภาพระดับสากล
- พันธกิจ (Mission):
 - (1) พัฒนาคุณภาพ กระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์เกลือทะเล
 - (2) สร้างมาตรฐานเกลือทะเลให้เป็นที่ยอมรับ
 - (3) เพิ่มช่องทางการตลาดเกลือทะเล
 - (4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรเกลือทะเลและข้อมูลเกลือทะเลเพื่อการบริหารจัดการ
 - (5) เพิ่มมูลค่าเกลือทะเล
- เป้าประสงค์ (Goals) ระยะ 5 ปี
 - (1) เกลือทะเลมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
 - (2) เกลือทะเลมีตลาดที่หลากหลาย
 - (3) ราคาเกลือทะเลมีเสถียรภาพ
 - (4) พื้นที่นาเกลือทะเลมีการจัดการ

บทที่ 2 : การวิเคราะห์ปัญหา

จากการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับการทำนาเกลือทะเลและการลงพื้นที่ทำนาเกลือทะเลในจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มมีแนวทางวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง (Root Cause Analysis) โดยใช้เครื่องมือ Cause and Effect (Fishbone Diagram) ในมุมมอง 6M (MAN, Machine, Material, Method, Measurement และ MILIER) วิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อโดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis และใช้เครื่องมือ Vision Builder จนนำมาสู่แนวทางแก้ปัญหาในการพัฒนาเกลือที่เรียกว่า SALT

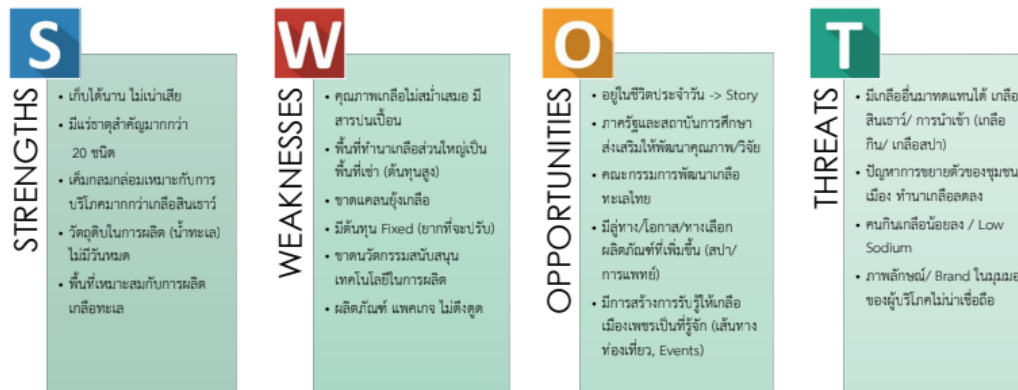
2.1 วิเคราะห์ปัญหาสภาพปัญหาการผลิตเกลือทะเลโดยใช้ Fishbone Diagram และหลัก 6M

ภาพที่ 1 Fishbone Diagram และ 6M

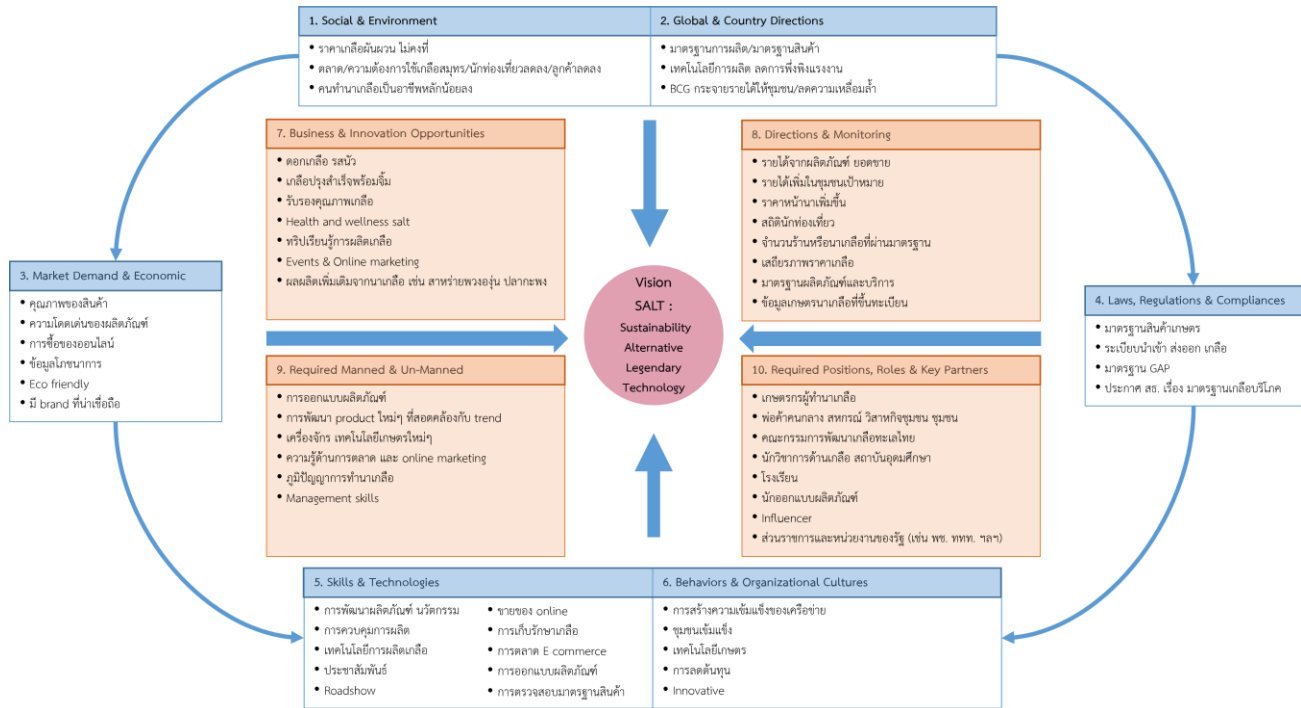
2.2 วิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เกลือทะเล โดยใช้ SWOT analysis

SWOT Analysis

ภาพที่ 2 SWOT Analysis

2.3 จัดทำแนวทางแก้ปัญหา โดยใช้ Vision Builder

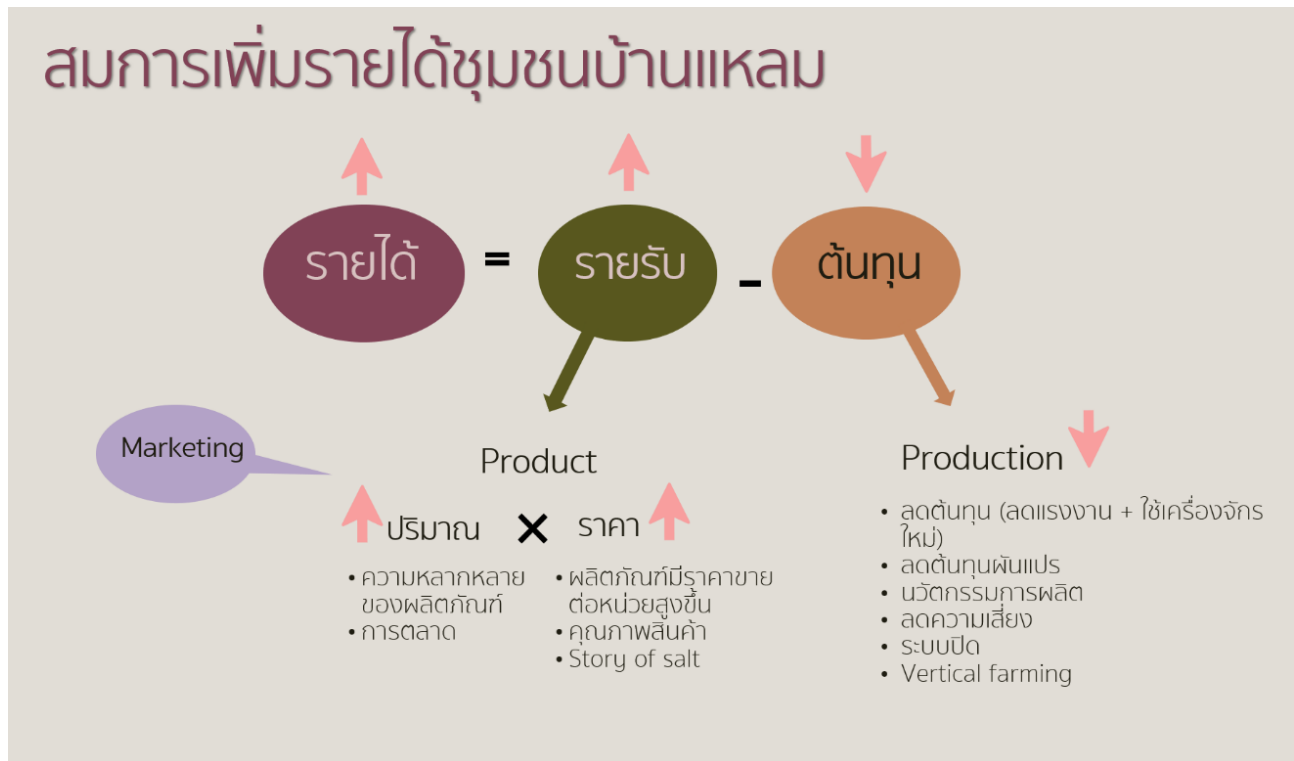
ภาพที่ 3 Vision Builder

จากการวิเคราะห์ปัญหา กลุ่มได้กำหนดแนวทางแก้ปัญหาโดยใช้แนวคิด SALT คือ

- Sustainability (ความยั่งยืน)
- Alternative (ทางเลือก)
- Legendary (ภูมิปัญญา)
- Technology (นวัตกรรม)

และพัฒนาไปสู่ข้อเสนอของกลุ่มในการแก้ไขปัญหา คือ สมการเพิ่มรายได้ชุมชนบ้านแหลม ดังนี้

บทที่ 3 : ข้อเสนอ

จากการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล รวมถึงการลงพื้นที่ ทางกลุ่มได้ทำการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรนาเกลือ และขอเสนอแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการผลิต และ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้

3.1 ด้านการผลิต Salt Village Production

3.1.1 นาเกลือแปลงใหญ่: การรวมตัวกันของเกษตรกรในการผลิตเกลือในพื้นที่ อ. บ้านแหลม โดยพื้นที่ที่เหมาะสม ตามหลักการของแปลงใหญ่ต้องไม่น้อยกว่า 300 ไร่หรือเกษตรกรแต่ละรายใช้พื้นที่ไม่น้อยกว่า 30 ไร่

3.1.2 วัตถุประสงค์: เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิต การบริหารจัดการ ซึ่งจะสามารถลดต้นทุน ในการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เนื่องจากมีการใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์/เทคโนโลยีร่วมกัน ตลอดจนการส่งเสริม ให้เกิดการจัดการด้านการตลาดร่วมกัน สร้างอำนาจในการต่อรองด้านราคาและเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงาน ภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

3.1.3 หลักการของนาเกลือแปลงใหญ่ อ. บ้านแหลม: 5 S ได้แก่

➤ **Status:** การขึ้นทะเบียนชวานาเกลือเพื่อสิทธิประโยชน์ของเกษตรกรและการจัดเก็บฐานข้อมูล ของรัฐเพื่อนำไปบริหารจัดการผลผลิตจากนาเกลือทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนนำไปสู่การกำหนดมาตรการ ที่เหมาะสมกับชวานาเกลือต่อไป

➤ **Standard:** การยกระดับมาตรฐานการผลิตเกลือให้ได้คุณภาพ ตามคู่มือเตรียมความพร้อมเข้าสู่ มาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) สำหรับการทำนาเกลือทะเล (มกษ.9055-2562) ของสำนักงานมาตรฐาน สินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์เกลือทะเลไทยให้แก่ ผู้บริโภค และสามารถนำเกลือที่มีคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานไปใช้ในการต่อยอดการผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่ม อาหารและกลุ่มสุขภาพได้

➤ **Strategy:** ศึกษาหากกลยุทธ์การทำนาเกลือแบบใหม่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการทำนา เกลือดั้งเดิมของไทยและนาเกลือในประเทศอื่น ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสในการสร้างนวัตกรรมการผลิตใหม่ ๆ ร่วมกัน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ยกระดับมาตรฐานและเพิ่มคุณภาพเกลือทะเลไทย

➤ **Security:** การสร้างหลักประกันให้แก่ชวานาเกลือ โดยปรับเปลี่ยนยุ่งเกลืออันเป็นหัวใจของชวานาเกลือ ให้แข็งแรง คงทน มีมาตรฐานในการเก็บเกลือได้นานขึ้น และสามารถขายได้เมื่อได้ราคาที่เหมาะสม

➤ **Sustainability:** การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปรากฏการณ์โลกร้อนด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ด้วยระบบ Floating Farm หรือ Virtual Farming

3.1.4 เป้าหมายของการพัฒนา Salt Village Production:

- ชาวนาเกลือสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม สินค้าเกลือทะเลไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- ชาวนาเกลือมีหลักประกันในการทำอาชีพที่มั่นคงขึ้นด้วยประกันภัยพิบัติแบบ Co-Sharing (รัฐร่วมจ่าย) และมียุ่งางที่มั่นคง ปลอดภัยในการเก็บรักษาเกลือให้ได้คุณภาพ สร้างเสถียรภาพแก่เกลือทะเลไทย
- ชุมชนสามารถนำเกลือทะเลที่ได้มาตรฐานไปสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพด้วยแบรนด์กลางและบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐาน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคและนำไปสู่การส่งออกได้ในอนาคต
- ชุมชนมีพื้นที่ Incubator Zone ในการรังสรรค์ผลิตภัณฑ์เกลือด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการทำนาเกลือ รวมทั้งเกิดเป็นนวัตกรรมการทำนาเกลือทะเลที่ยั่งยืน และสร้างมูลค่าให้เกลือทะเลไทย

3.1.5 งบประมาณ/แผนการดำเนินการ

ตาราง แผนการดำเนินการและงบประมาณ

ประเด็น	กิจกรรม	งบประมาณ
Status	• ประกันภัยพิบัติ (ครอบคลุมไม่เกิน 30 ไร่) โดยจะเป็นการร่วมจ่ายระหว่างรัฐและเกษตรกร เพื่อประกันภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อการทำเกลือ เช่น อุทกภัย	400 ล้านบาท
	• ถุงเบรนต์กลาง เพื่อปรับปรุงแบบบรรจุภัณฑ์เกลือทะเลให้ได้มาตรฐาน สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้บริโภค และเพิ่มราคาขายเกลือทะเลให้สูงขึ้น	5 ล้านบาท
Standard	• ยกระดับการทำนาเกลือดั้งเดิมให้ได้มาตรฐานตามคู่มือ GAP ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตั้งแต่การควบคุมน้ำเข้าแปลง การปูผ้ายางเพื่อรักษาความสะอาดของเกลือ/ให้ได้ผลึกเกลือสีขาว การปรับกระบวนการบรรจุเกลือทะเล โรงโมเกลือ โรงล้างเกลือ เครื่องต้มเกลือ สะตูกเกลือ เพื่อให้ได้เกลือทะเลที่สะอาด มีคุณภาพและได้มาตรฐานสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการต่อยอดผลิตภัณฑ์เกลือทะเลเพื่อการบริโภค สุขภาพ และความงาม	10 ล้านบาท
Strategy	• นำเครื่องจักร/นวัตกรรมมาใช้ในการทำนาเกลือ ภาครัฐเป็นผู้ลงทุนเครื่องจักรให้แก่เกษตรกรเพื่อนำมาพัฒนาการผลิตให้สามารถลดต้นทุนและควบคุมมาตรฐานการผลิต จากเดิมที่เกษตรกรซื้อเครื่องจักรเอง เช่น รถบดเกลือ ประมาณ 100,000 - 300,000 บาท	10 ล้านบาท
	• ดำเนินการแปลงทดลองจากต่างประเทศ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการทำนาเกลือในประเทศอื่น ๆ เช่น เกลือโอกินาว่าของญี่ปุ่น เกลือทะเลของฮาวาย ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มและมาตรฐานให้แก่เกลือทะเลได้ โดยภาครัฐเป็นผู้ลงทุนเครื่องตรวจคุณภาพน้ำทะเล/ เครื่องวัดความเค็ม/เครื่องมือเร่งให้เกลือจับตัวเป็นเกล็ด	30 ล้านบาท
	• สร้าง Incubator Zone เพื่อให้ชุมชนและชาวนาเกลือได้ทดลองวิธีการทำนาเกลือมาตรฐาน และการคิดค้นต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เกลือทะเล	15 ล้านบาท
Security	• สร้างยุ้งกลางที่แข็งแรง คงทน และได้มาตรฐาน เนื่องจากการเก็บรักษาส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและราคาของเกลือทะเล	9 ล้านบาท
Sustainability	• ทดลองการทำนาเกลือแบบ Vertical and Floating Farm เพื่อสร้างนวัตกรรมการทำนาเกลือทะเลที่ยั่งยืน พร้อมรับมือกับความท้าทายจากภาวะโลกร้อนและระดับน้ำทะเลสูงขึ้นซึ่งอาจทำให้พื้นที่ทำนาเกลือในปัจจุบันเกิดน้ำท่วม ด้วยการสร้างอาคารผลิตเกลือทะเลและตัดแปลงเครื่องผลิตน้ำทะเลให้เป็นน้ำจืด (ราคาเครื่องละ 100,000-400,000 บาท) รวมทั้งกระบวนการทำเกลือ เช่น ที่ต้มเกลือ/ท่อส่งเกลือ	20 ล้านบาท
	• ศูนย์การเรียนรู้เกลือทะเลไทย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเกลือทะเล และรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตการทำนาเกลือของชาวชุมชนอำเภอบ้านแหลม	1 ล้านบาท
• รวมงบประมาณทั้งสิ้น		500 ล้านบาท

3.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์

นอกจากการพัฒนาในด้านการผลิตเกลือแล้ว ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการนำผลผลิตเกลือมาต่อยอด ก็ยังมีความสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน อ. บ้านแหลม ผ่านกระบวนการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เกลือ เพื่อให้ชุมชน อ.บ้านแหลม สามารถขายเกลือในรูปแบบที่หลากหลายและราคาสูงกว่าการขายเกลือในรูปแบบทั่วไป

จากการศึกษาพบว่ามีกรณีการให้นิยามของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป แต่โดยสรุป การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) จะหมายถึงกระบวนการค้นคว้า คิด ออกแบบ และปรับปรุง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้นโดยเน้นตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า การสร้างประโยชน์ใหม่ ๆ ให้กับลูกค้า หรือเป็นที่น่าพึงพอใจต่อความต้องการของตลาด โดยอาจเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้ว (Modification) ในด้านรูปลักษณะรูปแบบการนำเสนอ หรือสูตร หรืออาจเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน (Innovation) ก็ได้

สำหรับแนวคิดตั้งต้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกลือของกลุ่มเริ่มจากการตั้งคำถาม 3W1H ได้แก่

3.2.1 What – ขายอะไร?

จากการวิเคราะห์ทางกลุ่มจะเน้นการขายผลิตภัณฑ์ที่มาจากเกลือ เนื่องจากเป็นผลผลิตหลักและโดดเด่นในพื้นที่ชุมชน อ. บ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แต่จะขายผลิตภัณฑ์เกลือในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม โดยกลุ่มได้เก็บรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์เกลือทะเลในท้องตลาด พบว่าส่วนใหญ่ขายในลักษณะเกลือดิบซึ่งได้ราคาต่ำ ดังนั้น การขายผลผลิตเกลือในรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น การนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการนำผลิตภัณฑ์ไปอยู่ในหมวดสุขภาพและความงาม (Wellness) ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติพื้นฐานของเกลือด้านความสะอาดและการฆ่าเชื้อโรค อาจช่วยเพิ่มมูลค่าของสินค้าและทำให้สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

3.2.2 Who – ขายใคร?

จากการวิเคราะห์แนวทางของผลิตภัณฑ์ที่จะเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์เกลือเพื่อสุขภาพและความงาม กลุ่ม 3 จึงเลือกกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นกลุ่มลูกค้าผู้หญิง ช่วงอายุประมาณ 25-45 ปี เนื่องจากโดยทั่วไปกลุ่มผู้หญิงเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายใช้สอยในครัวเรือน และหากพิจารณาโครงสร้างประชากร จำนวนกลุ่มลูกค้าผู้หญิงในช่วงอายุดังกล่าว

มีจำนวนมากและมีสัดส่วนมากกว่าผู้ชาย โดยมีแนวโน้มที่สัดส่วนนี้จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย ในช่วงวัย 24-45 ปี เป็นวัยทำงาน ทำให้มีความสามารถในการซื้อ นอกจากนี้ ลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีการให้คุณค่าและใช้จ่ายกับการใช้ชีวิตและการสร้างประสบการณ์ใหม่ ดังนั้น หากสินค้าสามารถตอบโจทย์เรื่องการสร้างสรรค์ประสบการณ์ที่ดีหรือทำให้การใช้ชีวิตรื่นรมย์ขึ้นได้ ลูกค้ากลุ่มนี้จะยินดีตกลงใจซื้อสินค้านั้นได้ง่ายกว่ากลุ่มลูกค้าในช่วงวัยอื่น ๆ โดยกลุ่มลูกค้าเป้าหมายนี้ยังมีแนวโน้มพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อีกด้วย เช่น รักสุขภาพ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มการใช้ social media เพิ่มขึ้น จึงทำให้ผู้ชายสามารถใช้ช่องทางออนไลน์ในการตลาดกับกลุ่มลูกค้าได้ หรือในทางกลับกัน พฤติกรรมการใช้ social media ของกลุ่มลูกค้าสามารถเป็นเครื่องมือทางการตลาดให้กับสินค้าได้อีกด้วย รวมถึงมีแนวโน้มในการซื้อของออนไลน์เพิ่มขึ้นซึ่งทำให้สามารถใช้ช่องทางออนไลน์ในการขายสินค้าได้

3.2.3 How – ขายอย่างไร?

เป้าหมายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกลือ คือ ทำให้ขายเกลือในราคาแพงได้ ดังนั้น เมื่อต้องการขายเกลือให้แพงจะต้องเพิ่มการรับรู้คุณค่าของผลิตภัณฑ์เกลือในมุมมองของลูกค้า โดยคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) คุณค่าภายนอกหรือคุณค่าตาม Function และ 2) คุณค่าภายในหรือคุณค่าอื่น ๆ ที่สินค้าสร้างขึ้นและส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของลูกค้า การเพิ่มการรับรู้คุณค่าจะต้องเพิ่มจากทั้งสองส่วนนี้ และเมื่อสามารถทำให้ลูกค้ารับรู้คุณค่าสินค้าเพิ่มขึ้นแล้ว ลูกค้าก็จะตัดสินใจซื้อสินค้าในราคาที่สูงขึ้น

3.2.4 Why – ขายเพื่ออะไร?

การขายผลิตภัณฑ์เกลือให้แพงเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน อ. บ้านแหลม ซึ่งมีเกลือเป็นสินค้าท้องถิ่นสำคัญ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง จึงขอเสนอแบรนด์วิสาหกิจชุมชนขึ้นในชื่อ แบรนด์ “SaO” หรือ “สาว” ซึ่งมาจากสาวนาเกลือ โดยตั้งใจจะสื่อสารกับผู้บริโภคด้วยคาแรกเตอร์ที่เข้าถึงง่าย เป็นมิตร สื่อถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น และความตั้งใจของชาวบ้านในการผลิตเกลือ เพื่อสร้างความรู้สึกละเอียดและประทับใจของลูกค้า โดยแบรนด์ SaO จะเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ในกลุ่มผลิตภัณฑ์ Wellness เพื่อตอบโจทย์กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย พร้อมรูปลักษณ์ที่สวยงาม ทันสมัย อีกทั้งยังสามารถเป็นเครื่องมือช่วยในการทำการตลาด

โดยแบรนด์ SaO จะนำเสนอผลิตภัณฑ์หลายประเภท สามารถแบ่งไลน์ของผลิตภัณฑ์ได้ ดังนี้

➤ SaO บริสุทธิ์ คือ ไลน์ผลิตภัณฑ์ที่นำดอกเกลือบริสุทธิ์มาเพิ่มมูลค่าโดยการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ (Repackaging) ให้สวยงาม ทันสมัย ดูสะอาด น่าซื้อ โดยดอกเกลือ (Flower of Salt) หรือ เฟลอร์ดอเซล (Fleur de Sel) นี้ เป็นผลึกเกลือแรกของการตกผลึกในนาเกลือ ดอกเกลือบริสุทธิ์อุดมไปด้วยแร่ธาตุที่ดีต่อสุขภาพ เช่น ไอโอดีน โพแทสเซียม และแมกนีเซียม มีรสชาติความเค็มน้อยกว่าเกลือทั่วไป รสสัมผัสของความเค็มอ่อนนุ่มมากกว่าเกลือแบบทั่วไป เหมาะสำหรับ การนำไปประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ

➤ **SaO สวย** คือ โฉนผลิตภัณฑ์ด้านความงามและการบำบัด เช่น สบู่เกลือซึ่งมีแร่ธาตุ และมีคุณสมบัติในการยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อโรคบนผิวหนัง ช่วยลดกลิ่นตัว เกือบสปาขัดผิวซึ่งเป็นสครับเกลือ ละเอียดจากธรรมชาติ มีสรรพคุณในการทำมาสะอาดอย่างล้ำลึก ผสมผสานกับสรรพคุณของสมุนไพร ช่วยกระตุ้น ให้ผิวเนียนนุ่ม ชุ่มชื้น เทียนหอมเกลือซึ่งเป็นเทียนหอมแฮนด์เมดจากไขมันถั่วเหลือง (soy wax candle) ผสมดอกเกลือ ช่วยบำบัดและผ่อนคลายอาการเครียด สร้างบรรยากาศ ทำให้รู้สึกสดชื่นเสมือนได้พักผ่อนริมทะเล

เกลือสปาขัดผิว

สบู่เกลือ

Diffuser

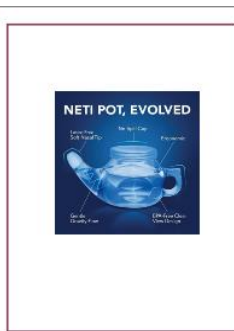
เทียนหอมเกลือ

SaO สวย

➤ **SaO สะอาด** คือ โฉนผลิตภัณฑ์ด้านความสะอาดและ Personal Care เช่น สเปรย์น้ำเกลือ น้ำเกลือ ฆ่าเชื้อโรค หรือผงเกลือล้างจมูกจากเกลือบริสุทธิ์ สะอาดคุณภาพสูง เหมาะสำหรับผู้ที่เป็นหวัดหรือภูมิแพ้ ที่ต้องล้างจมูกเป็นประจำ หรือผู้มีความเสี่ยงต่อโรคระบบทางเดินหายใจ เนื่องจากเกลือจากธรรมชาติมีคุณสมบัติ ลดการระคายเคืองเมื่อเทียบการล้างจมูกแบบทั่วไป

ผงเกลือล้างจมูก

Neti Pot

สเปรย์น้ำเกลือ

น้ำเกลือล้างจมูก

SaO สะอาด

➤ **SaO แซบ** คือ โฉนผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร เน้นผลิตภัณฑ์เกลือปรุงรส เป็นการผสมผสานเกลือกับรสชาติอาหารอื่น ๆ สร้างความน่าสนใจให้ผลิตภัณฑ์เกลือ และเพิ่มรสชาติให้กับการปรุงรสอาหาร เช่น รสตั้มยำ รสแจ่วแซบ รสปลาร้า

➤ **SaO ไสย** คือ โฉนผลิตภัณฑ์ด้านจิตใจ โดยถุงเกลือมงคลหรือเกลือมู ทำจากเกลือพิเศษที่เก็บเฉพาะเข้ามีดของวันขึ้น 15 ค่ำ เนื่องจากมีความเชื่อตั้งแต่โบราณว่าเกลือมีพลังงานในการขับไล่สิ่งชั่วร้าย และเสริมสิริมงคล

3.3 การวางแผนการตลาด (Marketing)

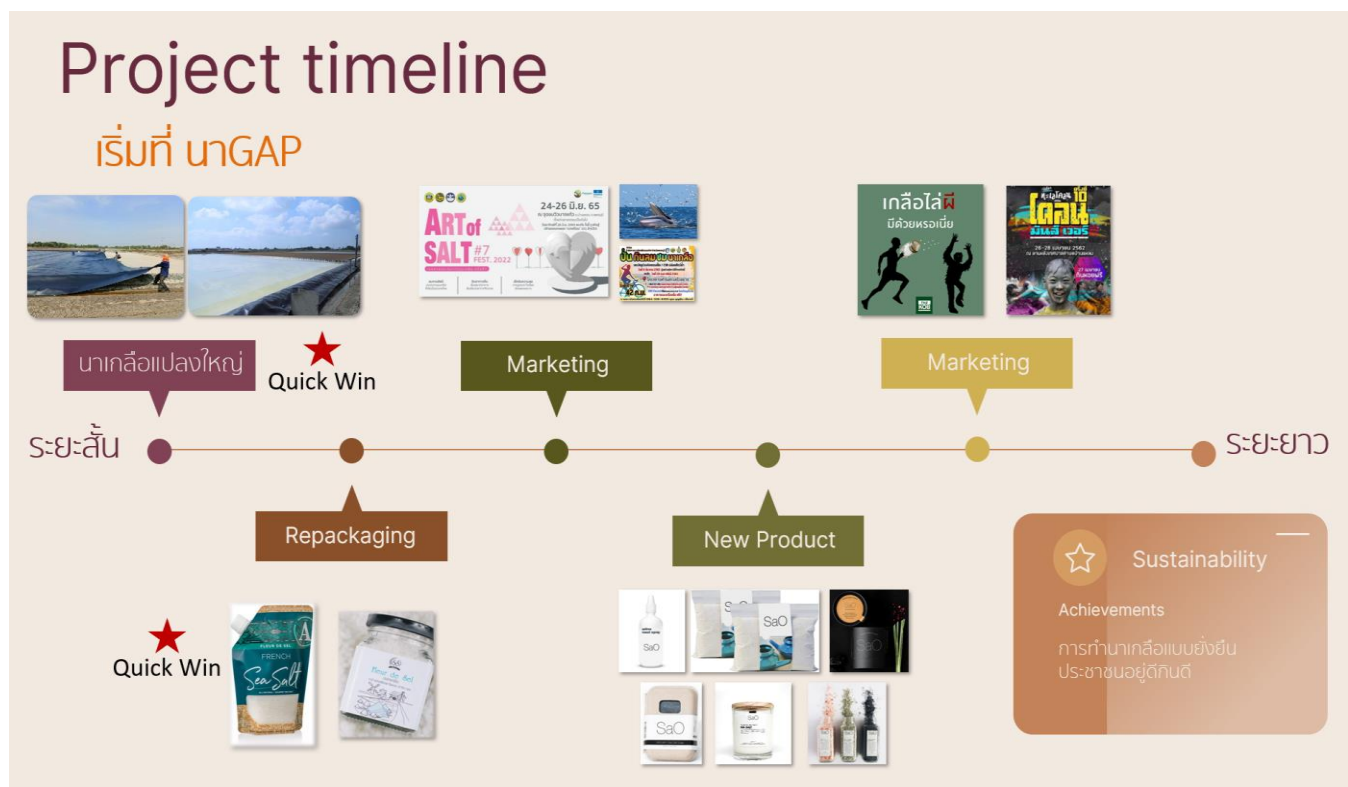
3.3.1 ช่องทางการขาย

- **Offline** ในพื้นที่เพชรบุรี เน้นขายในศูนย์ขายสินค้าชุมชนบ้านแหลม ขายโรงแรมและธุรกิจสปา และร้านอาหาร และนอกพื้นที่เพชรบุรี เน้นขายร้านเฉพาะกลุ่มที่ขายผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพและความงามขนาดกลางถึงเล็ก
- **Online** ใน Social Media และ Platform Shopping Online

3.3.2 ช่องทางการตลาด

- โฆษณาผ่านทาง Website และ Social Media
- การทำ Content Marketing เพื่อสร้าง Word of Mouth เช่น การรีวิว
- การจัดกิจกรรม หรือ Events ในพื้นที่ เช่น วิวาท์นาเกลือ เทศกาลสาตเกลือ นอกเหนือจาก Event ที่มีอยู่เดิม เช่น Art of Salt เพื่อสร้าง Traffic ของลูกค้าให้เพิ่มขึ้นในชุมชน

3.4 ข้อเสนอในภาพรวม

3.5 Quick Win

3.5.1 Production การทำนาเกลือ GAP

➤ GAP แปลงนามาตามมาตรฐานการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีสำหรับการทำนาเกลือทะเล ซึ่งการปฏิบัติทางเกษตรที่ดีสำหรับการทำนาเกลือทะเลมีรายละเอียดทั้งหมด 9 รายการ ดังนี้ (1) สถานที่ทำนาเกลือทะเล (2) การพักน้ำทะเล (3) การปฏิบัติในกระบวนการผลิตเกลือทะเลธรรมชาติ (4) การปฏิบัติต่อผลผลิตเกลือทะเลธรรมชาติ (5) เครื่องมือและอุปกรณ์ (6) การจัดการการล้าง/โม้/บด (ถ้ามี) และการบรรจุ (7) การควบคุมสัตว์พาหะนำเชื้อ (8) สุขลักษณะส่วนบุคคล และ (9) ระบบเอกสารและบันทึกข้อมูล

➤ เป้าหมายของ Quick Win: เกลือที่ผลิตจากแปลง GAP ได้มาตรฐาน จากเดิมที่จะได้เกลือขาวที่ร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 80 ส่งผลให้ราคาขายสูงขึ้น และสามารถนำไปต่อยอดในผลิตภัณฑ์เกลือทะเลเพื่อการบริโภค สุขภาพ และธุรกิจด้านความงาม

➤ การปูผ้าพลาสติกชนิด High Density Polyethylene (HDPE) หรือ โพลีเอทิลีน ความหนาแน่นสูง บนพื้นที่นาปลงขนาด 6 ไร่ต่อแปลง ซึ่งมีราคาต้นทุนอยู่ที่ 184,000 บาทต่อไร่ หรือเท่ากับ 1,104,000 บาทต่อแปลง 6 ไร่ มีอายุการใช้งาน 5 ปี คิดเป็น 220,000 บาทต่อปี

ตารางแสดงการเปรียบเทียบผลผลิต

ประเด็น	นาปกติ	นาHDPE
ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	24,000 กก.	32,000 กก.
รอบการผลิตต่อฤดูกาล	5	7
สัดส่วนผลผลิต เกลือขาว	20% : 4,800 กก.	80% : 25,600 กก.
เกลือกลาง	60% : 14,400 กก.	20% : 6,400 กก.
เกลือดำ	20% : 4,800 กก.	0

ตารางแสดงการเปรียบเทียบรายได้

ประเด็น	นาปกติ	นา HDPE
เกลือขาว (1.5บาท/กก)	7,200 บาท (45%)	38,400 บาท (92%)
เกลือกลาง (0.5บาท/กก)	7,200 บาท (45%)	3,200 บาท (8%)
เกลือดำ(0.33บาท/กก)	1,584 บาท (10%)	0
รายได้ต่อรอบการผลิต	15,984 บาท (100%)	41,600 บาท (100%)
รายได้ต่อฤดูกาล	79,920 บาท (5 รอบ)	291,200 บาท (7 รอบ)
เปรียบเทียบผลต่าง		3.64 เท่า
เปรียบเทียบรายได้ต่อการลงทุนใช้พลาสติกHDPE		1.58 เท่า

3.5.2 Quick Win Products การพัฒนาบรรจุภัณฑ์

Repackaging

การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ปรับปรุง packaging เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

BEFORE

AFTER

PRODUCT

เรื่องราวของ “ดอกเกลือ”
ช่วงเวลาเก็บเกี่ยว ความพิเศษและ
คุณค่าของดอกเกลือ

ถุงแพ็คเกจแบรนด์กลาง
“SaO”

เป็นโครงการส่งเสริม
ให้เกษตรกรขึ้นทะเบียนนา
เกลือ สามารถรับถุงแพ็ค
เกลือได้
โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

เปลี่ยนจาก 20
บาท เป็น 60 บาท

บทที่ 4 : ประโยชน์ที่จะได้รับจากข้อเสนอ : การเติบโตไปด้วยกัน อย่างมั่นคงและยั่งยืน

4.1 ประโยชน์ต่อชุมชน อ.บ้านแหลม

- 1) เพิ่มศักยภาพและมูลค่าให้กับเกลือทะเลไทยจากผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ
- 2) พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีและถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตเกลือ
- 3) สร้างรายได้ให้คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม
- 4) เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

4.2 ประโยชน์ต่อ จ. เพชรบุรี

- 1) สืบสานและคงไว้ซึ่งความเป็น “เมือง 3 รส”
- 2) เพิ่มโอกาสด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้จังหวัดเพชรบุรี
- 3) สร้างความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกลือทะเลในจังหวัด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป

4.3 ประโยชน์ต่อประเทศโดยรวม

- 1) งบประมาณของรัฐถูกนำไปใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพและลดการพึ่งพิงรัฐในระยะยาว
- 2) รัฐบาลมีฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำนาเกลืออย่างครบถ้วน เพื่อนำไปใช้กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ลดการนำเข้าเกลือจากต่างประเทศ
- 4) เพิ่มความมั่นคงด้านสินค้าเกษตรและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศจากระดับเศรษฐกิจฐานรากทำให้เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ

4.4 เป้าหมายและตัวชี้วัดความสำเร็จ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย
Production		
รัฐบาลมีข้อมูลเกษตรกรนาเกลือที่ถูกต้องครบถ้วนเพื่อนำไปใช้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องในอนาคต	ร้อยละของจำนวนเกษตรกรนาเกลือที่ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นในพื้นที่นำร่อง	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 50
การผลิตเกลือทะเลไทยมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	ร้อยละจำนวนเกษตรกรที่ขอรับการรับรอง GAP เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 50
เกษตรกรนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาช่วยในการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน	ต้นทุนการผลิตเกลือของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลง จำนวนเกษตรกรที่ชำระหนี้ได้ครบตามเวลา/หนี้คงเหลือ ณ สิ้นสุดสัญญา	ลดลง ร้อยละ 20 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 20
Marketing		
กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ รับรู้ สนใจและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกลือทะเลมากขึ้น	จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนด ในแต่ละเดือน	เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 30 ต่อเดือน
เกษตรกรนาเกลือและผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่นาเกลืออย่างเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะในช่วง off-season	รายได้ที่เพิ่มขึ้นของเกษตรกร และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ในแต่ละเดือน	เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 10 ต่อเดือน
Product		
เกษตรกร/ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลิตภัณฑ์/บริการใหม่	มูลค่าจากการขายผลิตภัณฑ์/บริการใหม่	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 30
Monitoring/Strategic KPIs		
งบประมาณที่รัฐลงทุนก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายอย่างยั่งยืน	ผลรวมของรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมูลค่าเพิ่มจากกิจกรรมและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ต่องบประมาณที่รัฐลงทุนรวมในปีงบประมาณ	เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15

